

روزشمار جنگ

سه شنبه

۳۰ اردیبهشت ۱۳۵۹

۵ رجب ۱۴۰۰

۲۰ مه ۱۹۸۰

۵۲۲

در مسئله تحریم اقتصادی ایران، مهم‌ترین مسئله امروز که ناراحتی آمریکا را در پی داشت، تجدیدنظر انگلستان در چگونگی اجرای مصوبات اجلاس اخیر ناپل بود. برعکس انگلستان، استرالیا از تحریم استقبال و ایران همراه با بی‌اعتنایی به تلاش‌هایی برای محدود کردن تحریم اقدام کرد.

در انگلستان، «پس از یک بحث شدید در مجلس عوام بریتانیا هیئت دولت بریتانیا تصمیم گرفت تا تحریم بازرگانی در مورد ایران را فقط شامل حال پیمان‌های جدید دولت بریتانیا با ایران سازد.»^۱ به گزارش رادیو لندن، «هنگامی که در مجلس عوام دولت قصد خود را برای بحث اقدامات تحریم اقتصادی و عطف به ماسبق؛ یعنی قراردادهایی که در چهارم نوامبر گذشته تاکنون امضا شده اعلام کرد، از هر سوی مجلس صدای خشم و اعتراض فوری بلند شد. مجلس عوام هیچ‌گاه مایل نبود لویجی را با عطف به ماسبق به تصویب برساند. در این مورد بیشتر اعضای مجلس گفتند که وقتی هفته پیش، آنها برای اعمال تحریم علیه ایران رأی مثبت دادند، به آنها توضیح داده نشد که در لایحه عطف به ماسبق شده است. بنابراین خانم تاچر برای آنکه در پارلمان شکست نخورد رأی خود را عوض کرد و اعلام داشت که فقط قراردادهای جدید مشمول مقررات

مارگارت تاچر سرسخت‌ترین هم‌پیمان کارتر در اروپا مجبور شد بر اثر فشار مجلس عوام، تصمیم دولت انگلستان درباره تحریم ایران را تعدیل کند.

تحریم اقتصادی خواهند شد.^۲ در گزارش رادیو لندن همچنین آمده است: «دولت بریتانیا فقط بیست و چهار ساعت پس از آنکه همراه با هم‌قطاران خود در بازار مشترک اروپا تصمیم گرفته بود علیه ایران تحریم‌های اقتصادی معمول دارد، اکنون تصمیم خود را عوض کرده است. قرار بود تحریم اقتصادی ایران شامل کلیه قراردادهایی بشود که پس از چهار نوامبر - یعنی روزی که امریکایی‌ها را در ایران به گروگان گرفته‌اند - بسته شده‌اند، اما پس از آنکه نمایندگان مجلس عوام بریتانیا به این موضوع اعتراض کردند، دولت تصمیمش عوض شد و اعلام کرد که این تحریم فقط مشمول قراردادهایی خواهد شد که پس از تصویب لایحه مربوط به آن امضا شده‌اند. امروز عصر، در مجلس عوام یک جلسه شور فوق‌العاده در این باره صورت گرفت. بنابراین گرچه ممکن است بانو تاجر و دولتش علاقه زیادی داشته باشند که همبستگی خود را با امریکا نشان دهند، اما در این راه با مشکلاتی مواجه شده و موفقیت زیادی کسب نکرده‌اند.»^۳

در ادامه، رادیو لندن تحلیل یکی از مفسران خود را در این باره بدین صورت بازگو کرد: «کاملاً واضح است که در مورد عاقلانه‌بودن اعمال تصمیم‌های سیاسی و اقتصادی علیه ایران شک و تردید قابل ملاحظه‌ای وجود دارد و این شک و تردید هم در حزب محافظه‌کار زمامدار وجود دارد و هم در حزب اقلیت، یعنی حزب کارگر. عده زیادی از اعضای پارلمان معتقدند که به‌طور کلی اعمال تحریم سیاست اشتباهی است. آنها می‌گویند چنین اقدامات اقتصادی احتمالاً در متقاعد کردن ایرانی‌ها برای رهایی گروگان‌های امریکایی مؤثر واقع نخواهد شد و برعکس اعمال تحریم محتمل است که رویه ایران را نسبت به غرب سرسختانه‌تر کند و احتمالاً رهبران ایران را به سوی اتحاد جماهیر شوروی براند.»^۴

به نظر مفسر مزبور «این تغییر رویه ممکن است از شکست خانم تاجر در مجلس عوام جلوگیری کرده باشد، ولی از نقطه نظر روابط او با هم‌پیمانان خود بسیار ناراحت‌کننده است. اگر امریکا تاکنون از شدت و حدود تحریم‌های اقتصادی و سیاسی که در ناپل مورد توافق قرار گرفت ناخشنود است [با] عقب‌گرد اخیر سیاست خانم تاجر، به شدت ناخشنودی امریکا افزوده خواهد شد. به‌ویژه چون خانم تاجر در اروپا سرسخت‌ترین پشتیبان مشی کارتر بوده است.»^۵

به سخنان مفسر رادیو لندن می‌توان اظهارات طعنه‌آمیز یک مقام آلمانی را افزود. گزارش رادیو کلن در این باره حاکی است: «وزیر اقتصاد آلمان فدرال گفت این تصمیم متأسفانه در ردیف اقداماتی قرار دارد که در مورد آن از سوی بریتانیا شور و هیجان زیادی نشان داده می‌شود، ولی در عمل در رابطه با آن اقدام مؤثری صورت نمی‌گیرد.»^۶

در همین حال به گزارش رویتر، اندرو پیک وزیر امور خارجه استرالیا، اعلام کرد استرالیا تمام صادرات خود را به ایران بجز مواد غذایی و دارو متوقف کرده است. به این ترتیب صادرات پشم،

پارچه، فولاد و ماشین‌آلات استرالیا به ایران متوقف خواهد شد. در هفت‌ماهه نخست سال جاری، ارزش صادرات مواد مذکور به ایران ۱۷/۶ میلیون دلار بود.^۷

از سوی دیگر در ایران علی‌اکبر معین‌فر وزیر نفت، امروز در زمینه اختلالاتی که ممکن است تحریم اقتصادی کشورهای عضو بازار مشترک اروپا برای صنعت نفت ایجاد کند، گفت: «این تحریم هیچ اثری ندارد، صنعت نفت ایران از نظر تهیه قطعات یدکی هیچ مشکلی ندارد چون تحریم اقتصادی در مراحل مختلف صورت گرفت، ما از این فرصت‌ها استفاده کردیم و قطعات یدکی مورد نیاز خود را به تدریج سفارش دادیم به طوری که حداقل تا یک سال دیگر لوازم یدکی در انبارهای خود موجود داریم. به طور کلی می‌شود گفت که تحریم هیچ‌گونه اثری روی صنایع نفت نخواهد داشت.»^۸

معین‌فر وزیر نفت:

قطعات مورد نیاز را سفارش داده‌ایم. تحریم هیچ اثری روی صنایع نفت نخواهد داشت.

همراه با ادامه ابراز بی‌اعتنایی، تلاش برای محدود کردن آثار تحریم نیز ادامه دارد. در این زمینه می‌توان به سفر مدیرکل بانک مرکزی ایران به اتریش و بعضی کشورهای اروپای شرقی اشاره کرد. به گزارش رادیو لندن، وی با رهبران اروپای شرقی برای افزایش فروش نفت تولیدی ایران نیز مذاکره خواهد کرد. سفرهای نوبری به اروپای شرقی در حاله‌ای از مسائل محرمانه قرار دارد، ولی ظاهراً دو هدف کلی را می‌توان از آن برداشت کرد: اول، تضمین معاملات پولی کافی برای بانک‌های ایران و دوم، فروش هرچه بیشتر نفت به کشورهای اروپای شرقی.

علاوه بر کشورهای بلوک کمونیسم، مقامات کشور اتریش نیز تأیید کرده‌اند که ملاقاتی بین آقای نوبری با صدراعظم کرایسکی انجام گرفته است. اتریش به دلیل بی‌طرفی در طرح اعمال مجازات‌های اقتصادی علیه ایران شرکت ندارد.

مدیرکل بانک مرکزی ایران به رومانی نیز سفر خواهد کرد. رومانی به تدریج به صورت یکی از عمده‌ترین خریداران نفت ایران درمی‌آید. این کشور اکنون روزانه یک صد هزار بشکه نفت از ایران خریداری می‌کند.

یکی از مشکلاتی که در سر راه ایران برای عقد قراردادهای فروش نفت به کشورهای اروپای شرقی وجود دارد، نحوه پرداخت آن خواهد بود. کشورهای بلوک شرق ترجیح می‌دهند این گونه معاملات براساس قراردادهای پایاپای انجام گیرد، ولی دولت ایران در حال حاضر محتاج پول نقد است.^۹

۵۲۳

امروز، صادق قطب‌زاده در اجلاس وزیران امور خارجه سازمان کنفرانس اسلامی به ایراد نطق پرداخت و مواضع جمهوری اسلامی ایران را در قبال مسائل مهم منطقه و نظام بین‌الملل از جمله فلسطین، امریکا، شوروی، افغانستان و عراق اعلام کرد. وی وضع کنونی فلسطین را فاجعه خواند و عادی‌شدن رابطه مصر با رژیم صهیونیستی و موافقت‌نامه کمپ دیوید را محکوم کرد و صهیونیسم و رژیم اشغالگر قدس را نماینده امپریالیسم امریکا خواند.* وزیر امور خارجه ایران همچنین درخواست کرد این گردهمایی، تجاوز امریکا علیه ایران را محکوم کند.

قطب‌زاده در سخنان خود گفت: «این اولین بار است که به‌عنوان وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در کنفرانس دول اسلامی شرکت می‌کنم، مشخصه عضویت دول در این کنفرانس همانا پیوند و علائق اسلامی است که ما را به همبستگی فرامی‌خواند و این امر که ایران یک جمهوری اسلامی است، احترام و رعایت این مشخصه را به‌ویژه لازم می‌گرداند. امت اسلامی وجه اشتراکی است که ما را در اینجا گرد هم آورده است و درست به همین دلیل ما نباید از آنچه که در گردهمایی بین‌المللی به‌صورت سنت برآمده است، تبعیت نموده و صرفاً خود را با تصویب یک سلسله قطعنامه‌های زهدآمیز دلخوش کنیم. ... ده‌ها سال است که ایران قربانی مطامع امپریالیسم... است...** در سال‌های اخیر ما گرفتار دخالت‌های مستقیم امریکا در امور داخلی خود شدیم که در نتیجه آن ایران به‌صورت کشوری دست‌نشانده درآمد. در این مورد کافی است به نقش امریکا در تحمیل رژیم دیکتاتوری شاه مخلوع بر ملت ایران اشاره کنم؛ از این لحاظ امریکا در زمان اختناق با...*** ایران شریک بوده که نتیجه آن جز چپاول منابع طبیعی و انسانی ما نبوده است. سوابق طولانی مقاومت مردم ایران علیه ظلم که با انقلاب شکوهمند اسلامی به اوج خود رسید و رژیم جنایتکار شاه مخلوع را واژگون ساخت، اما بار دیگر این کشور شاهد امپریالیسم امریکا به‌صورت تجاوز نظامی به خاک مقدس خود شد. کلیه شواهد حاکی از آن است که این دخالت نظامی امریکا درحقیقت جزئی از یک طرح بزرگ که برای انهدام جمهوری اسلامی نوپای ما بوده است و نه آن‌طوری که ادعا شده است عملی برای آزادساختن گروگان‌هایی که در سفارت سابق امریکا در ایران نگهداری می‌شدند. مشیت الهی بر این قرار گرفت که این طرح بی‌ثمر بماند. بارها گفته‌ایم که گروگان‌ها از رفتاری انسانی برخوردارند و تصمیم درمورد سرنوشت آنها از طریق عادلانه و دموکراتیک اتخاذ خواهد شد. مع‌هذا امریکا مسئله گروگان‌ها را دستاویزی برای حمله به ایران ساخت. ... ما پیشنهاد کردیم تجاوز امریکا علیه ایران در دستور

* اظهارات قطب‌زاده راجع به رژیم صهیونیستی و فلسطین در همین روزشمار آمده است.

** دو... از متن روزنامه است.

*** در روزنامه دو کلمه ناخوانا است.

مذاکرات این کنفرانس قرار گیرد و طرح قطعنامه را در این رابطه تهیه نموده‌ایم از همکارانم تقاضا می‌کنم اجماعاً تجاوز امریکا علیه ایران را محکوم کنند.»^{۱۰}

یادآوری می‌شود در طرحی که برای حل اختلاف ایران و امریکا امروز در کمیسیون سیاسی گردهمایی اسلامی پاکستان تهیه شد، هرگونه توسل به زور، تهدید، مداخله یا تحریم اقتصادی علیه ایران از سوی یک یا چند دولت به صورت فردی یا جمعی محکوم گردید. این طرح پس از تشویق ایران به یافتن راه‌حلی سریع و اسلامی برای مسئله گروگان‌های امریکایی، از امریکا می‌خواهد که فرصت دهد و شرایط لازم را برای دولت ایران تأمین کند تا این دولت بتواند راه‌حل این مسئله را پیدا کند.^{۱۱}

۵۲۴

در ادامه چالش میان عراق و ایران، امروز در تهران عده‌ای از رانده‌شدگان عراقی هنگام ظهر دفتر سازمان ملل متحد در تهران را اشغال کردند. در ژنو دبیرکل اتحادیه عرب از ادامه این بحران اظهار نگرانی کرد و در اسلام‌آباد پاکستان، قطب‌زاده به توضیح و محکوم کردن سیاست خائنانه و خصومت‌آمیز دولت بعثی عراق پرداخت.

در تهران، رانده‌شدگان عراقی که در دفتر سازمان ملل تجمع کرده‌اند، در نامه‌ای به دبیرکل سازمان ملل متحد خواسته‌های خود را چنین عنوان کردند:

۱. تشکیل یک کمیسیون بین‌المللی و اعزام آن به ایران جهت رسیدگی به وضع تبعیدی‌های عراقی.

۲. جلوگیری از تبعید عراقی‌های دیگر به خاک ایران.

۳. آزادی هزارها جوان عراقی که بدون محاکمه در زندان‌های رژیم بعث عراق در بازداشت به

سر می‌برند.

۴. تضمین سلامت افراد خانواده تبعیدی‌های عراقی که هنوز در عراق زندگی می‌کنند.

۵. بازگشت تمام تبعیدی‌های عراق به کشور خود.

۶. بازپس دادن کلیه دارایی‌های تبعیدی‌های عراق که بی‌دلیل و به‌طور غیرقانونی مصادره شده است.»^{۱۲}

این افراد در یک تماس تلفنی با خبرنگار خبرگزاری پارس گفتند که تاکنون هیچ پاسخی از کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل متحد، دریافت نکرده‌اند. آنان همچنین اعلام کردند تازمانی که دبیرکل سازمان ملل متحد خواسته‌های مزبور را برآورده نسازد، دفتر نمایندگی سازمان ملل را ترک نخواهند کرد.^{۱۳}

در ژنو، شاذلی قلیبی دبیرکل اتحادیه عرب، از مشکلات فعلی میان ایران و عراق اظهار نگرانی کرد. وی خطاب به خبرنگاران گفت: من شخصاً برای جلوگیری از افزایش این بحران و تبدیل شدن آن به یک درگیری سخت در حال کار هستم.^{۱۴}

در اسلام‌آباد و در اجلاس وزیران امور خارجه کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی، قطب‌زاده وزیر امور خارجه ایران، در نطق خود گفت: «باید توجه‌ها را به این حقیقت تلخ

جلب نمایم که دشمن بین کشورهای مسلمان نیز وجود دارد. رهبری بعث عراق به مجرد اینکه جمهوری اسلامی ایران به وجود آمد، یک سیاست خائنانه و خصومت آمیزی پیش گرفت؛ حکومت دیکتاتوری بعث ابتدا دست به یک مبارزه تبلیغاتی علیه انقلاب اسلامی ما زد. این خصومت بعداً به تجاوزهای نظامی علیه پاسگاه‌های مرزی ما تبدیل شده که در اوج خود باعث کشته شدن افراد و ویرانی بسیار گردید. رهبری بعث همچنین به عنوان قسمتی از این مبارزه تجاوزکارانه اقدام به اخراج ایرانیان در عراق نموده و تا به حال تعداد ۳۵ هزار نفر از افراد بی گناه را با روش‌های غیرانسانی و برخلاف تمام اصول اخلاقی اسلام از خانه‌های خود بیرون رانده است. اغلب کسانی که به وسیله دولت بغداد اخراج شده‌اند افرادی هستند که اجداد آنها نسل‌های گذشته به عراق مهاجرت کرده بودند. اغلب آنها تابعیت عراق را اکتساب کرده و به سختی می‌توانند یک کلمه فارسی صحبت کنند. رژیم عراق اخیراً یکی از بزرگ‌ترین متفکرین اسلامی عصر ما را به قتل رسانیده است. رژیم عراق حتی از پایان دادن به زندگی خواهر روشن ضمیر و مؤمن این متفکر نیز که خود بانویی اصیل و بزرگوار بود، مضایقه ننموده. گناه آنها این بود که حاضر نشده‌اند به انقلاب ایران اعتراض کنند. به خاطر این عمل و بی‌رحمی‌های دیگر دولت بغداد علیه مسلمانان و سنت اسلام، احساس کردیم که هم به خاطر افکار عمومی دو کشور و هم به خاطر خدای بزرگ ملزم هستیم که موقعیت خود را روشن سازیم. ما دو راه را می‌توانستیم دنبال کنیم یا از جنایت‌های عراق چشم‌پوشی کنیم یا در مقابل آنها بایستیم. ما راه دوم را انتخاب کردیم.^{۱۵}

۵۲۵

در ادامه اقدامات ایذایی عوامل عراق در غرب و جنوب کشور، امروز، عده‌ای از مهاجمان به نیروهای نظامی و جوانمردان ژاندارمری مستقر در ازگله حمله کردند. در گزارش مربوطه ضمن ذکر اسامی رهبران مهاجمان به تجمع حدود ۳۶۰ نفر دیگر از مهاجمان در آبادی تشت آستر اشاره شده و اسامی سرپرستان آنان (از جمله اکبر روایی معروف) نیز آمده است.^{۱۶}

در موسیان نیز حدود نیمه شب، تأسیسات نفتی عین خوش مورد حمله قرار گرفت. با رسیدن نیروهای کمکی از پاسگاه‌های نزدیک به محل درگیری، مهاجمان متواری شدند.^{۱۷}

در همین حال، مراکز اطلاعاتی از احتمال حمله به کارخانه برق و منبع آب قصر شیرین خبر دادند. طبق یک گزارش این حمله به رهبری شخصی به نام سعداله از عوامل داخلی عراق صورت خواهد گرفت.^{۱۸} اما گزارشی دیگر حاکی است این حمله با سلاح‌های سنگین و به دست «عوامل مستقر در سه پاسگاه عراق که در مقابل پاسگاه یکه‌شان قصر شیرین ایران قرار گرفته‌اند»، انجام خواهد شد.^{۱۹}

یادآوری می‌شود این حمله در صورت وقوع، سومین حمله به قصر شیرین خواهد بود.^{۲۰}

در این میان، دو خبر منتشر گردید که برای مدافعان نظام روحیه بخش است: خبر اول اینکه یک تیم پزشکی گروگان گرفته شده، توانستند سالم از چنگ مهاجمان فرار کنند. در این باره فریدون

آشنا مسئول کمیته پزشکی جهاد سازندگی کرمانشاه، توضیح داد که وقتی یک گروه پزشکی وابسته به جهاد سازندگی کرمانشاه با یک دستگاه اتومبیل بلیزر و داروی کافی عازم روستاها بودند در گردنه‌های هانی‌بره مورد حمله گروه‌های مسلح واقع و به گروگان گرفته شدند. در این حمله اتومبیل بلیزر آنان آتش گرفت و کاملاً سوخت. این ۳ تن که یکی پزشک و ۲ نفر پزشکیار هستند با تهدید مهاجمان مسلح عازم عراق بودند که بعد از سه شبانه‌روز راه‌پیمایی آنها توانستند از چنگ مهاجمان بگریزند و به اسلام‌آباد پناه ببرند.^{۲۱}

خبر دیگر تسلیم شدن یک دسته هشت نفره از مهاجمان به سپاه بود. حجت‌الاسلام پرتوی مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه، در این باره گفت: این گروه که از افراد وابسته به گروه اکبر روایی (یکی از گروه‌های گروگان‌گیر منطقه اورامانات) بودند و سلاح‌های مختلف مانند کلاشینکف و برنو داشتند، دو روز پیش، با تمام مهمات و سلاح‌های موجود خود را تسلیم سپاه پاسداران جوانرود کردند. وی افزود: به ما اطلاع دادند که گروه‌های بیشتری از این‌گونه افراد که بر اثر تبلیغات ضدانقلابیون فریب خورده بودند، به‌زودی به طرف ملت باز خواهند گشت و خود را به سپاه پاسداران معرفی می‌کنند.^{۲۲}

در جنوب، کار ترمیم لوله دوم گاز مارون، ماهشهر و آبادان که قبلاً به‌دست عوامل وابسته عراق منفجر شده بود، پایان یافت و بهره‌برداری مجدد از آن آغاز شد.^{۲۳} همچنین دادسرای انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر در اطلاعیه‌ای اعلام کرد عاملان انفجار در بازار کوی‌ها، سینما سهیلا و بازار ساحلی آبادان به‌همت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دستگیر شدند. گفتنی است محاکمه این عده به‌زودی آغاز می‌شود.^{۲۴}

۵۲۶

در سندیج حرکت به سمت روال عادی شهر و در کنار آن تداوم پاک‌سازی به‌خصوص در روستاهای اطراف و جاده‌های مواصلاتی ادامه دارد.

در آخرین گزارش ارتش که ساعت ۷ صبح امروز، ارسال شد چنین آمده است: «برابر گزارش لشکر ۲۸ سندیج، برابر اطلاع واصله اشخاص مشروحه زیر در آبادی کرجو [از توابع سندیج] مستقر و مشغول فعالیت می‌باشند. دکتر خلقی، اکبر فرید فرشی، صدیق کمانفر، دختر سرتیپ معدوم نیازمند با ۱۰۰ نفر تفنگ‌دار. ضمناً در ۲۴ ساعت گذشته، وضع شهر آرام و پاسداران با پشتیبانی ارتش به پاک‌سازی شهر ادامه می‌دهند، برق و تلفن قسمت اعظم شهر مرمت و مورد بهره‌برداری است. منبع آب شهر نیز مرمت و قابل بهره‌برداری شده است. عده زیادی از گروه‌های مسلح در دهات اطراف سندیج مستقر و برابر گزارش‌های واصله در حال تجدید سازمان می‌باشند.»^{۲۵}

امروز همچنین به گزارش خبرنگار انقلاب اسلامی: «ستاد مشترک ارتش و پاسداران طی اطلاعیه‌ای که از رادیو سندیج خوانده شد از کلیه مغازه‌داران خواستند تا کلیه مغازه‌های خود را تا ساعت ۲ بعدازظهر

۱۳۵۹/۲/۳۱، باز نمایند و در غیر این صورت ارتش و پاسداران خود مبادرت به این کار خواهند کرد.^{۲۶*} در این حال، اکنون پاک‌سازی جاده کرمانشاه - سنندج که از کامیاران می‌گذرد، مهم‌ترین مسئله است که مشکلاتی به همراه دارد. ساعت ۱۶:۵۵ امروز، ستاد مشترک ارتش به فرماندهی ژاندارمری اعلام کرد: «در کمیسیون وزرای امنیتی هماهنگ گردید به منظور پاک‌سازی محور کرمانشاه - سنندج ۳۰۰ نفر پاسدار و ۱۵۰ نفر ژاندارم زیر امر لشکر ۸۱ زرهی قرار گیرند و به همین منظور مراتب به لشکر ۸۱ زرهی ابلاغ گردید. همچنین در گزارش قید گردید برابر اعلام لشکر ۸۱ کرمانشاه، ژاندارمری کرمانشاه آمادگی واگذاری ۱۵۰ نفر ژاندارم را ندارد. سپاه پاسداران کرمانشاه نیز تاکنون ۳۰۰ نفر پاسداران ذکر شده بالا را زیر امر لشکر قرار نداده ضمن اینکه لشکر ۸۱ علاوه بر ۳۰۰ نفر، درخواست نموده ۱۲۰ نفر پاسدار در اختیار گذاشته شود. تأخیر در بازگشایی راه کرمانشاه - سنندج به هیچ وجه مصلحت نیست و عدم همکاری با ارتش عوارض سوئی را در بر خواهد داشت.»^{۲۷}

نگرانی یادشده بی‌مورد نیست. برای مثال در ساعت ۱۸ امروز، واحد عملیات سپاه سنندج به مرکز گزارش داد: «بین تونل کامیاران و سنندج افراد ضدانقلاب عکس امام را بین جاده گذاشته و مسلمانان را هنگام عبور چه شخصی و چه نظامی اعدام می‌کنند به اسم پاسدار.»^{۲۸} ابلاغیه ستاد مشترک ارتش به نیروی زمینی تصمیم‌نهایی را مشخص کرد؛ متن این ابلاغیه که براساس آن شروع پاک‌سازی به چند روز بعد موکول شده، چنین است: «دستور فرمایید باتوجه به وضعیت موجود، آموزش گروه رزمی ۱۷۸ را سریعاً انجام و عمل پاک‌سازی محور کرمانشاه - سنندج را حداکثر از صبح روز ۱۳۵۹/۳/۳، شروع و نتیجه را گزارش نمایید.»^{۲۹}

۵۲۷

برای تصرف قله اربابا مشرف بر پادگان بانه و شکستن محاصره این پادگان، بامداد امروز، عملیاتی ناموفق اجرا شد.

خبرنامه کومه‌له که در مه‌باد منتشر شد اعلام کرد: ساعت ۶ صبح امروز، نیروهای چترباز برای کمک به افراد پادگان بانه در منطقه اربابا پیاده شدند که درگیری شدید بین آنان و پیشمرگان کرد ادامه دارد.^{۳۰} به دنبال این خبر، با پرس و جوی مطبوعات، یک مقام مطلع در ستاد مشترک ارتش تأیید کرد که به منظور تقویت پادگان بانه به آن منطقه نیرو اعزام شده است.^{۳۱} شرح ماجرا در گزارش پادگان سفز چنین بازگو شده است:

«الف) در ساعت ۶ روز ۱۳۵۹/۲/۳۰، عملیات با اعزام ۴ فروند ۲۱۴ و ۴ فروند کبرا آغاز گردید بدین ترتیب که ۲ فروند ۲۱۴ تعداد ۱۹ نفر به اتفاق سرهنگ علی اصغر نورا در قله پیاده نموده

* علت پافشاری بر بازکردن مغازه‌ها، مقابله با تهدید ضدانقلاب در مورد انفجار مغازه‌ها در صورت بازکردن بود. به روزشمار ۱۳۵۹/۲/۳۱ رجوع شود.

و یک فروند شامل ۱۱ نفر در پادگان بانه فرود اجباری نموده و یک فروند دیگر به علت اصابت گلوله با یک شهید و یک زخمی به سقز مراجعت نموده است. از عملیات پیاده شدن نیروهای مزبور دو گزارش مغایر دریافت شده است:

۱. برابر تلگراف واصله از بانه از تعداد افراد پیاده شده در قله ۱۶ نفر دستگیر و ۸ نفر شهید شده اند که با تعداد ۱۹ نفر اعزام شده مغایرت دارد. ۲. برابر پیامی که از بی سیم اکراد استراق سمع شده از افراد پیاده شده در قله یک سرهنگ و ۱۴ نفر از پرسنل نوهده دستگیر و ۶ نفر شهید شده اند.

ب) در حال حاضر ارتباط سقز با بانه قطع و از شب گذشته نیز هرگونه ارتباطی با بانه قطع شده است. پ) یک فروند هلیکوپتر ۲۱۴ در ساعت ۶:۴۰ روز ۱۳۵۹/۲/۳۰، به علت نقص فنی موتور در قسمت جنوبی پادگان بانه دچار سانحه شده که خلبانان تخلیه و هلیکوپتر در محل باقی مانده است.

ت) یک فروند هلیکوپتر ۲۱۴ در ساعت ۷:۳۰ روز ۱۳۵۹/۲/۳۰، در قسمت جنوبی پادگان بانه به علت اصابت گلوله دچار سانحه گردیده، خلبان هلیکوپتر را به پادگان سقز هدایت و از ناحیه پا مصدوم، خلبان دوم مجروح شده است. دو فروند هلیکوپتر ۲۱۴ که در قسمت غربی سقز قرار گرفته قادر به پرواز نمی باشند که از طریق هوانیروز اقداماتی در مورد تخلیه آنان شده است. در ساعت ۴ و ۷:۳۰ روز ۱۳۵۹/۲/۳۰، چهار فروند کبرا و یک فروند ۲۱۴ تعداد ۲۰ هزار تیر فشنگ ژ ۳ و ۲ هزار تیر ۱۲/۷ و مقداری جیره و نان به بانه اعزام و پس از ریختن مهمات خلبان جامانده و یک درجه دار تیپ نوهده و یک گروه بان زخمی را تخلیه نمودند.

یک فروند هلیکوپتر ذکر شده در بند الف که با ۱۱ سرنشین در بانه فرود اجباری نمود تعداد ۶۰۰۰ تیر ژ ۳، ۳۰۰۰ تیر ۱۲/۷، ۱۲ موشک آر.پی.جی ۷، ۱۲ گلوله خمپاره ۶۰ م.م و ۲۰ نارنجک جنگی و ۲۴ نارنجک تفنگی در بانه پیاده نموده در این فرود اجباری ستوان یکم کیومرث کیانی از ناحیه پا زخمی شده است.»^{۳۲}

خبر دیگری حاکی است در ساعت ۲۰:۳۰، «سرباز وظیفه نیکخو مورد اصابت ترکش خمپاره عناصر مسلح متجاسر قرار گرفته و از ناحیه سر مجروح گردیده است.»^{۳۳} این خبر نشان می دهد پادگان همچنان مورد هجوم و تهدید است.

۵۲۸

در پاوه، میانداوب و بخش هایی در ارومیه و ماکو، درگیری های پراکنده نظیر روزهای قبل ادامه دارد. در پاوه، کوهستان ها و روستاهای اطراف که مرکز تجمع مهاجمان و خمپاره اندازان به این شهر است، صحنه درگیری های پراکنده می باشد. در نوریاب (واقع در ۴ کیلومتری شمال غرب پاوه) امروز، پرسنل ژاندارمری و پاسداران مستقر در ساعت ۲ نیمه شب، مورد حمله مسلحانه قرار گرفتند که این درگیری ساعت ها طول کشید.^{۳۴}

در همین حال، طبق گزارش واصله «پیشمرگان مسلمان کرد شاخه پاوه پس از یازده ساعت درگیری، روستاهای چیلانه علیا و سفلی و میرا اولی و لاوان را که محل استقرار مهاجمین مسلح بود از وجود این عناصر پاک کردند. این گزارش به نقل از روستائیان حاکی است که تلفات مهاجمین مسلح ۴ نفر است که اجساد آنها را به باینگان بردند. از سوی دیگر، پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در پاوه از طریق کوه‌های زردوئی و بلائی به عملیات پاک‌سازی ادامه می‌دهند. فرماندار اورامانات نیز عملیات پاک‌سازی روستاهای میرا اولی و لاوان را مورد بازدید قرار داد. هدف از این عملیات سرکوبی عناصری است که از چندی قبل شهر پاوه را زیر آتش خمپاره قرار داده‌اند و تاکنون بر اثر آتش خمپاره آنها عده‌ای از افراد بی‌گناه و کودکان این شهر به شهادت رسیده‌اند.»^{۳۵}

به گفته پرتوی مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه، «پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد کماکان مشغول پاک‌سازی منطقه هستند و میدان نفوذ و عملیات مهاجمین را هر لحظه تنگ‌تر می‌سازند و آنها را وادار به عقب‌نشینی می‌کنند.»^{۳۶}

در حوالی سیلوانا از توابع ارومیه، از ساعت ۱:۴۰ بامداد امروز، به پایگاه دزگیر حمله مسلحانه شد که تا ساعت ۵ بامداد، تیراندازی متقابل ادامه یافت.^{۳۷}

در میاندوآب، از ساعت ۳ تا ۳:۳۰ بامداد، تیراندازی متقابل نیروهای سپاه و مهاجمان مسلح روی داد. مهاجمان وارد شرکت تعاونی هولاسو شدند و یک دستگاه تراکتور را با خود بردند.^{۳۸*} نیمه‌شب نیز حمله مسلحانه‌ای به میاندوآب صورت گرفت که حدود یک ساعت، طول کشید.^{۳۹} این تلفن‌گرام ستاد مشترک بیانگر حساسیت منطقه،** است: «برابر گزارش ۱۹۵ مستند به گزارش یگان مستقر در میاندوآب، دمکرات‌ها و کومه‌له در قریه ساری‌قمیش و قریه مولا فعالیت می‌نمایند و جاده میاندوآب به بوکان را کنترل و ایجاد مزاحمت می‌نمایند.»^{۴۰} در ماکو، راهزنان مسلح در پانزده کیلومتری این شهر، ۷ دستگاه اتومبیل باری را متوقف کردند و پول نقد و وسایل رانندگان را به سرقت بردند.^{۴۱***}

۵۲۹

امروز هم نظیر بسیاری روزها، سازمان مجاهدین خلق چه در تهران و چه در شهرستان‌ها خبرساز بود. هرچند بجز گروه‌هایی که در ماجرای کردستان به‌طور مستقیم درگیر حادثه‌ترین اقدامات هستند، دیگر گروه‌ها نیز در عرصه سیاسی کنونی کشور فعال‌اند و موضوع مباحث و درگیری‌های سیاسی قرار می‌گیرند، اما عمده‌ترین آنها، سازمان مجاهدین خلق است. این سازمان پیگیرانه در پی

* در گزارش ژاندارمری به دفتر ریاست‌جمهوری درباره این واقعه اضافه شده است: «ضمناً جاده تکاب به شاهین‌دژ مسدود می‌باشد.»

** ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول: گزارشی درباره موقعیت میاندوآب و حساسیت آن.

*** ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم: گزارشی از وضعیت ماکو در زمینه تحرکات سیاسی و جایگاه آن.

مطرح کردن خود به عنوان یک جریان سیاسی است و درعین حال بدون پذیرش خلع سلاح، موضوع داشتن سلاح و کنار نگذاشتن مشی مسلحانه را به انحاء مختلف مسکوت می‌گذارد و از آن طفره می‌رود. اتفاقاً آن قدر مسائل متنوع درارتباط با این سازمان وجود دارد که سازمان می‌تواند با پرداختن به آن در منظر هواداران خود کاملاً در جایگاه یک سازمان سیاسی (و نه یک سازمان شبه‌نظامی که عرصه براندازی را برای خویش مهیا می‌کند) که حقوق آن رعایت نمی‌شود، قرار بگیرد و وقت و ذهن آنها را به گونه‌ای پر کند که شکاف بیشتری با نظام حس کنند و آمادگی بیشتری برای یک درگیری آشتی‌ناپذیر و براندازانه پیدا کنند. از جمله، بعد از اقدام اخیر دادستانی انقلاب در زمینه توقیف نشریات گروه‌های کمونیستی و برخی دیگر از نشریات دارای مواضع مشابه، سازمان به نقد این مسئله پرداخت و در کنار آن علیه نشریه‌ای که با عنوان *مناقض* با لوگویی شبیه نشریه *مجاهد* و در ضدیت با سازمان مجاهدین خلق منتشر می‌شود، به دادستانی انقلاب شکایت کرد. سازمان امروز نامه‌ای به دادستان انقلاب در این زمینه نوشته که در آن آمده است:

«آقای قدوسی دادستان انقلاب،

محترماً خوشوقتیم که پس از قریب به ۱۰ ماه که طی آن ده‌ها شکایت‌نامه در موارد مختلف برایتان ارسال داشته‌ایم، اکنون به تاریخ سه‌شنبه ۳۰ اردیبهشت‌ماه، روابط عمومی دادستانی به امضای آقای روح‌الله حسینیان به یکی از شکایت‌نامه‌های ما پاسخ می‌گویند. درعین حال بسیار تأسفانگیز است که آقای روح‌الله حسینیان به جای پرداختن به اصل مطلب، در نامه خود آشکارا دست به تحریف حقایق زده. اجازه بدهید مقدمتاً پرسیم که آیا مطلب اصولی عنوان شده از جانب مجاهدین مبنی بر دفاع از آزادی‌های قانونی را این گونه تعبیر نمودن منصفانه و اسلامی است. ... ملاحظه می‌فرمایید که اعلامیه آقای روح‌الله حسینیان هیچ ربطی به مطلب حقی که مجاهدین عنوان نموده‌اند ندارد. الا اینکه ایشان بخواهد با طرح مسئله توهین به رهبر هر حقی را ناحق جلوه دهد و از قضا، اعتراض ما نیز دقیقاً متوجه همین شیوه‌هاست. شیوه‌هایی که از همه ارزش‌های مورد احترام توده مردم برای سرپوش گذاشتن بر عملکردهای ناصواب استفاده می‌شود اگر این طور نیست وجداناً بگویید که چرا آقای حسینیان تلاش می‌کند تا مستقیم و غیرمستقیم مجاهدین را در برابر امام وانمود سازد. اینجاست که وقتی می‌بینیم خود امام گفته‌اند که "اسلام بیشتر از هر چیز به آزادی عنایت دارد" مجاهدین خلق نمی‌خواهند از اعتراض به روش‌هایی که آنها را برخلاف اسلام و شخص امام یافته‌اند خودداری کنند و آیا چنین شیوه‌هایی خود آشکارا گواه نقض حریم آزادی‌های قانونی نیست؟ به‌خصوص که دیدیم علی‌رغم شکایت‌های رسمی ما علیه نشریه بدون پروانه *مناقض* (که با تقلید آرم نشریه مجاهدین نیز منتشر می‌شود) در اعلامیه‌های دادستانی هیچ سخنی از آن نبود و هنوز هم نیست، لکن روابط عمومی دادستانی انقلاب باز هم در جوابیه امروزش به جای اعلام توقیف نشریه ضدانقلابی *مناقض* آن را از قیاس مع الفارق با مسئله مذموم توهین به امام نادیده می‌گیرد و رد می‌شود. اکنون آقای قدوسی با عطف توجه به

مراتب فوق از جناب عالی انتظار داریم که: اولاً، اطرافیان خود و به‌ویژه آقای روح‌الله حسینیان را نصیحت فرمایید که به‌جای پراکندن بذره‌های تهمت و افترا و جدایی قدری هم متوجه وظایف قانونی‌شان گردند. ثانیاً، تکلیف ما با نشریه غیرقانونی و بدون امتیاز موضوع شکایتمان چیست؟ ثالثاً، زمان رسیدگی به انبوه شکایاتی که تاکنون درباره تجاوزات مسلحانه و غیرمسلمانانه‌ای که علیه آزادی‌های قانونی مجاهدین خلق ایران اعمال شده است، تقدیم داشته‌ایم، کی فرا می‌رسد؟ به‌ویژه که استحضار دارید در قبال هزاران حمله و هجومی که علیه ما طی ماه‌های اخیر به عمل آمده و شهدا و مجروحان و مصدومان بسیاری برای ما به جا گذاشته است، پیوسته از دادستان انقلاب و شخص شما تقاضای رسیدگی و تشکیل دادگاه علنی نموده‌ایم.

با تشکر و امید رسیدگی هرچه بیشتر، ۱۳۵۹/۲/۳۰، مجاهدین خلق ایران»^{۴۲} نامه روح‌الله حسینیان که سازمان به آن اشاره کرده است، امروز صبح در روزنامه *بامداد* درج شده بود و واکنش سریع سازمان را در پی داشت، این امر علامت اهمیتی است که این‌گونه برخوردها برای سازمان دارد. در نامه حسینیان آمده بود: «نشریه مجاهد چهارشنبه ۱۳۵۹/۲/۲۴، اعتراض‌نامه‌ای تحت‌عنوان آقای قدوسی دادستان کل انقلاب به چاپ رساند که لازم است در این مورد توضیحاتی برای روشن شدن اذهان مردم بدهیم: آقایان مجاهدین خلق شما چگونه به خود جرئت می‌دهید از نشریاتی که بی‌شرمانه به رهبر انقلاب توهین می‌کنند دفاع کنید، اگر از این نشریات و محتوای آنها اطلاع دارید گمان می‌کنم که کسی که یک جو شرف اسلامی داشته باشد مدافع این‌گونه هجویات نباشد و اگر اطلاع از نوشته‌هایش ندارید دفاع ناآگاهانه هم درخور کسی که خود را مسلمان می‌داند نیست.

آقایان مجاهدین خلق از اینکه ما این نشریات را ضدانقلابی خوانده‌ایم شدید به شما بر خورده است و ناراحت شده‌اید آیا هنگامی که روند کلی یک جامعه در حال دگرگونی تکاملی است اگر گروه‌هایی برخلاف مسیر کلی این جامعه حرکت کنند آیا این بجز یک عمل ضدانقلابی است؟ پس معنی ضدانقلابی چیست؟ آقایان مجاهدین خلق، چگونه به خود اجازه می‌دهید نشریه‌ای صریحاً امام را ضدانقلاب یا مدافع حقوق مستکبرین و ضایع‌کننده مستضعفین می‌خواند و هزاران توهین دیگر... توقیف این‌گونه نشریات را محدود کردن آزادی بدانید، اگر معنی آزادی یعنی به استهزا گرفتن مقدسات یک امت، اگر معنی آزادی یعنی توهین به رهبر و ناجی یک امت، از شما عذر می‌خواهیم که جلوی آزادی را گرفتیم.

آقایان مجاهدین خلق چطور شده برای نشریه دو برگگی منافق که علیه شما مقاله می‌نویسد یا به قول خودتان با شما ضدیت هیستریک دارد این همه داد و فریاد به‌راه انداخته‌اید که چرا ما این نشریه را توقیف نمی‌کنیم، ولی توقیف نشریه‌ای که با امام ضدیت زیربنایی دارد خلاف آزادی و شما به دفاعش قیام می‌کنید، منظورتان چیست؟

روابط عمومی دادستانی کل انقلاب

روح‌الله حسینیان»^{۴۳}

سازمان مجاهدین خلق، با این تذکر طعنه‌آمیز که «این نامه را اگرچه دادستانی انقلاب تاکنون برای مجاهد نفرستاده است، ولی ما آن را از روزنامه بامداد عیناً می‌آوریم»^{۴۴} نامه مزبور را در نشریه مجاهد درج کرد.

در این حال برخوردهایی که از یکشنبه گذشته (۱۳۵۹/۲/۲۸)، در اراک، بر سر تخلیه محل سازمان شروع شده است^{۴۵} امروز، به اوج رسید. روز گذشته، درگیری‌ها به نقطه‌ای رسیده بود که گمان می‌رفت راهی رسمی برای حل و فصل آن پیدا شود. گزارشی که در ساعات اولیه بامداد امروز به دفتر ریاست جمهوری رسید حاکی است: «برابر گزارش گروهان ژاندارمری اراک از ساعت ۱۸ مورخه ۱۳۵۹/۲/۲۹، بر سر تخلیه دفتر مجاهدین خلق در اراک بین عده‌ای از اهالی و افراد سازمان مزبور درگیری ایجاد که مأمورین شهربانی و ژاندارمری و کمیته جهت متفرق کردن آنان دخالت و در این درگیری تعدادی از مأمورین با پرتاب سنگ توسط منازل مجروح گردیده‌اند. شورای تأمین شهر در این رابطه تشکیل و قرار شد:

۱. با اجتماع کنندگان مذاکره و ترتیب متفرق شدن آنان داده شود و سپس اعضای سازمان مجاهدین را با دلایل و نصاب و ادا به تخلیه و ترک محل مذکور نمایند.

۲. نیروهای انتظامی در محل قرارگاه‌های خود آماده باشند تا چنانچه برای حفظ امنیت شهر نیازی به وجود آنان بود اقدام شود.»^{۴۶}

اما در عمل، قضایا به نحو دیگری پیش رفت. گزارش واصله در ساعت ۲۱:۴۰ امروز، به وزارت کشور چنین است: «برابر اعلام شهربانی اراک در ساعت ۲۰ امشب، عده‌ای حدود یک‌هزار نفر به محل سازمان مجاهدین خلق حمله که عده‌ای از بیرون و داخل به یکدیگر سنگ و آجر پرتاب می‌کردند. مردم محل سازمان را به آتش کشیدند که مأمورین آتش‌نشانی با کمک مأمورین انتظامی مشغول اطفاء حریق هستند. در این جریان ۳ نفر زخمی که سطحی بود و فعلاً محل سازمان در اختیار مأمورین انتظامی و مردم می‌باشد.»^{۴۷}

۵۳۰

علاوه بر سازمان مجاهدین خلق که در سطح کشور حتی در مقایسه با گروه‌های درگیر در کردستان، بالاترین نقش را در تشدید بحران مشارکت* کنونی دارد، گروه‌های دیگر نیز کم‌وبیش فعال‌اند.

به گزارش نشریه کار ارگان سازمان چریک‌های فدایی خلق، امروز «یازدهمین گردهمایی شوراهای روستایی ترکمن صحرا نخستین بار پس از جنگ تحمیلی بهمن‌ماه،** روز سه‌شنبه ۳۰ اردیبهشت ۱۳۵۹، در روستای آق‌دگیش برگزار گردید.» نشریه کار افزوده است: «در این گردهمایی

* بحران مشارکت از ویژگی‌های دوران گذار است و وجود آن در وضعیت دوگانه طبیعی است.

** منظور درگیری‌های مسلحانه گنبد است که به وسیله سازمان چریک‌های فدایی خلق در پوشش خلق ترکمن ایجاد شد.

که مصادف با یک‌صدمین روز شهادت ۳ تن از اعضای شوراهای روستایی [بود]... مسئله برداشت محصول مورد بررسی قرار گرفت و چند تن از اعضای اتحادیه سراسری رهنمودهای اتحادیه را پیرامون چگونگی برداشت محصول و حفظ و حراست از آن به روستاییان یادآور شدند.»

این نشریه در ادامه آورده است: «[یکی از اعضای اتحادیه سراسری] ضمن تأکید بر ضرورت همکاری هرچه بیشتر مردم با شوراها و اتحادیه‌های روستایی ترکمن صحرا در هنگام برداشت محصول، از همه جوانان روستا، محصلین و معلمین خواست تا مثل همیشه در کنار زحمت‌کشان و همراه با آنان با توطئه‌ها و جنگ‌افروزی‌های زمین‌داران بزرگ و خرابکاری آنها در امر برداشت محصول مقابله نمایند. ... در خاتمه پیام گردهمایی شوراهای ترکمن صحرا به خلق قهرمان گرد قرائت گردید. یکی از اعضای خانواده شهدا ضمن اشاره به سابقه مبارزاتی آنان، در مورد علل جنگ‌های تحمیلی فروردین و بهمن‌ماه ترکمن صحرا سخنانی ایراد نمود. ... و کلیه شرکت‌کنندگان برای تجلیل از اعضای شهید شورای روستایی آق‌دگیش دسته‌جمعی به خانه‌های آنان رفتند.»^{۴۸}

در دانشگاه پلی‌تکنیک تهران نیز سازمان طوفان، که یک گروه کمونیستی منشعب از توده و طرف‌دار مشی "انور خوجه" رهبر حزب کمونیست آلبانی است، در اعتراض به روند کنونی قضایا در کردستان و در دفاع از خلق کرد، مراسمی برگزار کرد. روزنامه جمهوری اسلامی نوشت: «این میتینگ به اعتراض قاطعیت دولت در سرکوبی ضدانقلاب و مزدوران اویسی و بختیار و چپ‌های امریکایی برگزار گردید.»^{۴۹}

روزنامه نامه مردم (ارگان حزب توده) در شماره امروز خود خبر داد: «اخیراً دادستانی انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان اسامی ۹۴ نفر از ساواکی‌های این استان را فاش کرده است. در اطلاعیه‌ای که در این زمینه توسط دادستانی انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان انتشار یافته اسامی ۹۴ نفر مندرج است. این اقدام بجا، ضرور و مسئولانه دادستانی انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان مورد تأیید حزب توده ایران و کلیه نیروهای مترقی و انقلابی است. حزب توده ایران در تاریخ ۲۰ تیر ۱۳۵۸، یعنی زمانی که از جانب نیروهای سازش‌کار و عوامل مشکوک تلاش می‌شد تا تیغ تیز دادگاه‌های انقلاب به کندی گراید، به مقامات مسئول کشور هشدار داد که "ساواکی‌ها را از زندان‌ها آزاد می‌کنند، هزاران مأمور ساواک که آزادانه در میان مردم می‌گردند و اسامی رمز آنها هم کشف شده است، باید افشا شوند."* اما با کمال حیرت و تأسف دادستانی انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان کوشیده است تا از این عمل صحیح در عین حال برای حمله و بهتان‌زنی به حزب توده ایران استفاده کند.» در ادامه حزب توده اعتراض کرده که چرا دادستانی انقلاب یادآور شده است ۲ تن از این ۹۴ تن سابقه عضویت در حزب توده را داشته‌اند و در اعلامیه خود نوشته است: «حزب توده ایران با "شعار فریبنده‌ای مثل اسامی ساواکی‌ها را افشا

* این مطلب در شماره ۳۸ نشریه نامه مردم درج شده بود.

کنید" می‌کوشد تا مردم را فریب دهد، اما باید بداند که مردم را نمی‌شود با شعار فریب داد.»
 حزب مزبور با ذکر فهرست طولیلی از رفتار و مواضع خود در حمایت از انقلاب و امام خمینی و یادآوری مبارزات در رژیم سابق افزوده است: «این نیز واقعیت انکارناپذیری است که در تاریخ پر فرازونشیب و افتخارآمیز حزب توده ایران، بودند عناصر ناپایدار متزلزل و کم‌مایه‌ای که در مدتی کوتاه به جانب حزب توده ایران آمدند، ولی در مقابل سختی‌ها و دشواری‌های راه سترگ حزب توده ایران راه آزادی و سعادت مردم رنج‌دیده کشور ما جا زدند، خود را به دشمن فروختند، خیانت کردند و خود به دشمنان سوگندخورده حزب توده ایران بدل شدند. کسی که بخواهد راه حزب توده ایران را با راه این خائنان و مرتدان مخلوط کند، چه بخواهد چه نخواهد به آرمان انقلاب بزرگ استقلال‌طلبانه، آزادی‌خواهانه و عدالت‌طلبانه مردم ایران که همانا آرمان حزب توده ایران است، توهین روا داشته و به آن زیان زده است.

ای بسا روحانی‌نمایی نیز بودند که سال‌ها در خدمت رژیم پهلوی و ریزه‌خوار خوان یغما و جنایت آن، مردم را فریب دادند و آنها را به اطاعت و تکریم از این رژیم جنایت‌پیشه و منفور فراخواندند، ولی هیچ‌کس، مگر آنکه غرض چشمانش را نابینا ساخته باشد، نمی‌تواند راه آنها را با راه امام خمینی‌ها، طالقانی‌ها و روحانیون مبارز، مترقی و ضدامپریالیستی که در راه پیروزی انقلاب ایران جان‌فشانی‌ها کردند مخلوط کند، حساب راه و مشی انقلابی و مردمی یک حزب، یک سازمان، یک جنبش از حساب رفیقان نیمه‌راهی که به ورطه خیانت در غلطیده‌اند، جداست. این واقعیت از آفتاب روشن‌تر است و باید باشد.» در پایان این مطلب آمده است: «دادستان انقلاب اسلامی سیستان و بلوچستان بدون ارائه هیچ‌گونه سند و مدرکی، ۲ تن از عناصر ساواکی را به حزب توده ایران منتسب دانسته است. حزب توده ایران بدین وسیله اعلام می‌دارد که غلامحسین رفعت فرزند مصطفی و فتحعلی صفاکیش فرزند فرضعلی، هیچ‌گونه ارتباطی با حزب توده ایران ندارند.»^{۵۰*}

۵۳۱

مواضع ضدصهیونیستی مطرح‌شده در آرمان‌های انقلاب اسلامی ایران، همچنان در رفتار و بیانات مسئولان نظام و تحرکات سیاسی جمهوری اسلامی، تداوم خود را نشان می‌دهد. از جمله سخنان امروز امام خمینی در تهران و صادق قطب‌زاده در گردهمایی وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی در پاکستان و نیز فعالیت‌های ضداسرائیلی ایران در این گردهمایی، در این باره قابل ذکر است. مشروح سخنان امام خمینی در دیدار امروز با شیخ محمد مهدی شمس‌الدین

* یادآوری می‌شود به‌علت همکاری عده زیادی از اعضای حزب توده با ساواک در رژیم گذشته و استفاده ساواک از افراد این حزب در نفوذ به گروه‌های مارکسیستی مبارز وقت از جمله نفوذ به سازمان مجاهدین خلق در ضربه شهریور ۱۳۵۰، حزب توده از طرف جریان‌های مختلف طرف‌دار نظام و نیز گروه‌های مارکسیستی به‌شدت مورد هجوم است و عبارت "لیست ساواکی‌ها را منتشر کنید" از این حزب در نشریات مختلف گروه‌ها به‌صورت یک طنز سیاسی استفاده می‌شود.

(نایبرئیس مجلس اعلای شیعیان لبنان) و اعضای کادر مرکزی جنبش امل، شاخه نظامی حركة المحرومين لبنان چنین است: «من از سال‌های طولانی راجع به اسرائیل و راجع به جنایات او همیشه در خطبه‌ها، در نوشته‌ها، گوشزد کرده‌ام به مسلمین که این یک غده سرطانی است در یک گوشه ممالک اسلامی و این طور نیست که اکتفا بکند به همان قدس و اینها، اینها بنایشان بر این است که پیش بروند، یعنی اینها تابع سیاست امریکا هستند. امریکا هم آمالش فقط یکجا نیست، چنانچه همه ابرقدرت‌ها می‌خواهند همه ممالک را تحت سیطره قرار بدهند، اگر بتوانند. لبنان را ما یک جزئی از ایران می‌دانیم، برای اینکه ما و آنها اصلاً جدا نیستیم، ما آنها هستیم و آنها ما هستند. آقای صدر [امام موسی صدر] یک مردی است که من می‌توانم بگویم او را بزرگ کرده‌ام. [او] به‌منزله یک اولاد عزیز است برای من و من امیدوارم که ان‌شاءالله ایشان با سلامت برگردند به محل خودشان و بسیار مورد تأسف است که ایشان را ما الآن نمی‌بینیم در بین خودمان.

اصلاً باید مسلمین بیدار بشوند. امروز، روزی نیست که مسلمان‌ها هر کدام یک گوشه‌ای زندگی تنهایی بکنند و خودشان بین خودشان در هر کشوری یک زندگی خاص به خود داشته باشند، نمی‌شود این معنا. در یک همچو زمانی که سیاست‌های ابرقدرت‌ها بلعیدن همه‌جاست، مسلمین باید بیدار بشوند.»^{۵۱}

امام خمینی در بخش دیگری از سخنان خود افزودند: «مسلمین باید یکپارچه بشوند و با ابرقدرت‌ها مقابله کنند و هیچ ابرقدرتی هم نمی‌تواند با آنها مقابله کند. ما الآن با جمعیت کمی که داریم، ما ۳۵ میلیون جمعیت داریم در صورتی که حریف‌های ما میلیارد جمعیت دارند، ما با جمعیت کم عازم این شدیم که مقابله کنیم و هیچ هم بنا نداریم به اینکه پیروز بشویم. ما بنا داریم به تکلیف عمل کنیم. ما مکلفیم که با ظلم مقابله کنیم. در پاریس هم که می‌آمدند به من بعضی خیراندیشان و اشخاصی که ملتفت قضایا نبودند می‌گفتند که نمی‌شود دیگر امکان ندارد، دیگر شما یک فکری مثلاً بکنید که یک تنازلی بکنید، من به آنها می‌گفتم ما تکلیف داریم ادا می‌کنیم، می‌شود و نمی‌شود برای ما مطرح نیست. ما مکلفیم از طرف خدای تبارک و تعالی که با ظلم مقابله کنیم، با این آدم‌خوارها و با این خونخوارها مقابله کنیم. ما به آن اندازه‌ای که قدرت داریم مقابله می‌کنیم، اگر پیروز شدیم که خوب الحمدلله و اگر پیروز هم نشدیم الحمدلله که به تکلیف عمل کردیم. مسلمین باید خودشان را مکلف بدانند، گمان نکنند که اگر پیروز نشدند، نیستید پیروز. اگر معنویات ما محفوظ بشود، گرایشمان به قرآن محفوظ باشد، چه شهادت برای ما حاصل بشود که نیل بزرگی است و چه پیروز بشویم ما الحمدلله در همه جاها پیروز هستیم و احدی الحُسَینین برای ماست، ان‌شاءالله. ما امیدواریم که یک روزی با جناب عالی، با آقای سید موسی صدر، سلمه‌الله تعالی، در قدس با هم نماز بخوانیم ان‌شاءالله. ما مایوس نیستیم، مسلمین باید با قدرت پیش بروند.»^{۵۲}

صادق قطب‌زاده نیز در سخنرانی امروز خود در اجلاس وزیران امور خارجه سازمان کنفرانس اسلامی گفت: «کانون منازعه اعراب و اسرائیل همانا مسئله فلسطین است. بدون حل موفقیت‌آمیز

مسئله فلسطین نمی‌توان امید به دستیابی به صلحی پایدار در خاورمیانه داشته باشیم. موافقت‌نامه کمپ دیوید این صلح ملهم از امریکا ضربه دیگری علیه فلسطین و جهان اسلام است. مبارزه در راه آزادی فلسطین باید از سوی همه امت مسلمان انجام گیرد. برای مبارزه با غاصبان صهیونیسم باید یک جبهه متحد اسلامی تشکیل گردد و تنها در این صورت است که مبارزه ما از مرزهای ملی و نقادی فراتر رفته و درخور این آرمان بزرگ خواهد شد.^{۵۳}

یادآوری می‌شود روز قبل، ایران در مورد طرح پیشنهادی سوریه مبنی بر «صدور یک قطعنامه در پشتیبانی از مبارزات ملت فلسطین و محکوم کردن اعمال اسرائیل» چند پیشنهاد بدین شرح ارائه کرد: «اول، باید قبل از هر چیز لیست از کشورهای دوست اسرائیل تهیه شود. دوم، سالانه ده درصد از صادرات و واردات کشورهای مسلمان عضو کنفرانس به کشورهای دوست اسرائیل کاسته شود. سوم، کشورهای عضو سرمایه‌های مالی و غیرمالی خود را ظرف یک سال از این کشورهای طرف معامله با اسرائیل خارج کنند. چهارم، با کشورها و اشخاص تبعه این کشورها قطع معامله کنند. پنجم، نام هر کشوری که سه بار متوالی در لیست یاران اسرائیل قرار گیرد مورد تحریم کامل کشورهای مسلمان عضو کنفرانس قرار گیرد.»^{۵۴}

همچنین وقتی در جلسه کمیته قدس نماینده سازمان آزادی‌بخش فلسطین ضمن تسلیم طرحی تقاضای تشکیل جلسه شورای امنیت و اتخاذ مجازات علیه رژیم صهیونیستی را کرد، صادق قطب‌زاده گفت: «به عقیده هیئت نمایندگی ایران، این طرح ضعیف است، ولی از آنجا که طرح از جانب (پی.ال.او) ارائه شده، ایران از آن پشتیبانی خواهد کرد.» در طرح پیشنهادی مزبور آمده است: «در صورت عدم تمکین اسرائیل به تصمیم شورای امنیت اجلاس فوق‌العاده وزیران خارجه اسلامی برای اخذ تصمیم ظرف سه ماه برگزار شود.»^{۵۵}

این درحالی است که شب‌هنگام صدای جمهوری اسلامی ایران در بخش اخبار خود اعلام کرد: «سخنگوی کنفرانس اسلامی در پاکستان دیروز گفت سازمان آزادی‌بخش فلسطین از کنفرانس اسلامی خواسته است رژیم ببرک کارمل رئیس‌جمهور افغانستان را به رسمیت بشناسد، سخنگوی کنفرانس اسلامی گفت: نماینده سازمان آزادی‌بخش فلسطین این تقاضا را در کنفرانس وزیران خارجه در اسلام‌آباد مطرح ساخته است. عضویت افغانستان در کنفرانس اسلامی ژانویه گذشته، در پی مداخله شوروی در افغانستان به حال تعلیق درآمد.»^{۵۶}

از سوی دیگر، ایران میزبان شیخ محمدمهدی شمس‌الدین از علمای مشهور لبنان و نایب‌رئیس مجلس اعلای شیعیان این کشور است. وی که به دعوت رئیس‌جمهوری برای شرکت در گردهمایی جنبش‌های آزادی‌بخش جهان به تهران آمده است درباره تشکیل یک جبهه ضدامپریالیستی - ضدصهیونیستی از بیروت تا خراسان که از سوی یاسر عرفات مطرح شده است گفت: ما برای این هدف تلاش می‌کنیم. به عقیده ما شیوه‌ای که تاکنون برای مقابله با صهیونیسم در فلسطین و در سراسر جهان اسلام به کار گرفته شده بی‌فایده بوده تشکیل این جبهه به عقیده

ما گام درستی برای مقابله با این تجاوز است. وی که در رأس هیئتی از جنبش امل به تهران آمده است، خاطرنشان کرد: «اگر رهبران مسلمان واقع‌گرا و منطقی باشند و از آنها جبهه بزرگی شکل بگیرد و به مقابله با منافع صهیونیسم در سراسر جهان برخیزند و امام خمینی که صفات رهبری را دارد و از شناسایی جهان اسلام به این رهبری برخوردار است در رأس این تصمیم باشد به عقیده من صهیونیسم به‌ویژه در فلسطین سقوط خواهد کرد.»

وی در مورد گردهمایی وزیران امور خارجه کشورهای اسلامی در پاکستان و اینکه آیا موضوع جنوب لبنان در این گردهمایی مطرح می‌شود، با اشاره به اینکه «من نسبت به این کنفرانس‌ها حسن‌نیت ندارم»، گفت: «مسئله جنوب لبنان یا از طریق جنگ همه‌جانبه علیه صهیونیسم و بنا بر یک تسلیم واحد اسلامی از سوی رهبران همه کشورهای اسلامی برای مقابله همه‌جانبه با صهیونیسم در فلسطین حل می‌شود یا از طریق عدم تشویق اوضاعی که در پایان منجر به ازدست‌رفتن جنوب و تبدیل آن به گروگان جدیدی مثل سینا و جولان و کرانه غربی در دست صهیونیسم می‌شود.»^{۵۷}

۵۳۲

با وجود اینکه در تحلیل‌های غربی‌ها گرایش ایران به سوی شوروی از تهدیداتی تلقی می‌شود که باید در طراحی فشار به ایران لحاظ گردد، ایران همچنان مسئله افغانستان را به‌عنوان موضوع مهمی در اتخاذ موضع در برابر شوروی در نظر دارد.

امروز، در اجلاس اسلام‌آباد قطب‌زاده وزیر امور خارجه ایران، در این باره گفت: «افغانستان قربانی دیگر توسعه‌طلبی اخیر ابرقدرت‌ها شده است، دخالت نظامی اتحاد شوروی در افغانستان نقض آشکار حقوق بین‌المللی است که با بی‌اعتنایی کامل نسبت به حق حاکمیت و تمامیت ارضی افغانستان صورت پذیرفت. ما افغانستان را به دلیل آنکه مسلمان است و همسایه ما و یک کشور غیرمتعهد می‌باشد گرامی می‌داریم. اتحاد شوروی منشور سازمان ملل را که خود از اعضای بنیان‌گذار آن بوده آشکارا نقض نموده است. ملت افغانستان در پرتو اسلام به‌عنوان قانون زندگی با شجاعت و پایداری در برابر نیروهای متجاوز مقاومت کرده است. ملت افغان تقریباً با دست خالی با حضور نظامی شوروی در سرزمین خود مخالفت می‌ورزد، از روستایی ایالت بدخشان تا نوجوان کابل همه در برابر جدیدترین تسلیحات روسی مقاومت می‌کنند بدون آنکه در تعهداتشان نسبت به این استقلال و تمامیت ارضی وطنشان تغییری حاصل شود. با در نظر گرفتن شدت جنبش مقاومت افغانستان، مسخره است معتقد باشیم که حضور شوروی طبق خواست‌های ملت افغان می‌باشد. تلاش برای تحمیل اجباری یک نظام حکومتی به ملتی که سنت‌های خود را گرامی می‌دارد و ارزش‌های روحانی خویش را محترم می‌شمارد، روح سوسیالیسم را بی‌اعتبار می‌سازد. اگر روسیه واقعاً خواستار آن است که دولتی دوست در جنوب کشور خود داشته باشد

تحقق این امر از طریق تجاوز نخواهد بود، در این صورت انسان ممکن است حتماً بپرسد بالاخره شوروی مرز امنیت خود را تا کجا ادامه خواهد داد. از اعضای کنفرانس تقاضا می‌کنم که همراه ما تجاوز شوروی به افغانستان را یکسره محکوم سازند. از اتحاد شوروی می‌خواهیم که از ماجراجویی که تنها در جهت تضعیف ثبات جهان و منطقه است دست بردارد. باید به ملت افغان فرصت داد تا آزادانه تقدیر و سرنوشت خود را تعیین کنند.^{۵۸}

۵۳۳

امروز، یک اتفاق نادر در مرز ایران و افغانستان روی داد. گزارش واصله به فرماندهی سپاه خراسان حاکی است که «۲ هلیکوپتر روسی ۸ کیلومتر به خاک ایران تجاوز کردند و با راکت و کالیبر ۵۰ یکی از دهات را به رگبار بستند و یک نفر از اهالی را به نام علی محمدی به شهادت رساندند.»^{۵۹} روابط عمومی ژاندارمری در این باره اعلام کرد: «برابر اعلام مرزبانی ساعت ۱۱ مورخ ۱۳۵۹/۲/۳۰، دو فروند هلیکوپتر در شمال پاسگاه چاه‌قلعه، حدود ۵ کیلومتر به خاک ایران تجاوز و مبادرت به تیراندازی نمودند که در نتیجه یک نفر غیرنظامی کشته و دو موتورسیکلت به آتش کشیده شد. مجدداً هلیکوپترها به سمت پاسگاه مرزی تیراندازی کردند که مأمورین پاسگاه متقابلاً به سوی آنان آتش گشودند که هلیکوپترهای متجاوز ناچار به خاک خود مراجعت می‌کنند. مرزبان ایران در این مورد به مرزبان مقابل اعتراض و درخواست نمودند که جهت ملاحظه آثار تجاوز محل را بازدید کنند. در این زمینه اقدامات قانونی معمول گردید.»^{۶۰}

شب‌هنگام، موسوی گرم‌رودی مشاور مطبوعاتی رئیس‌جمهور، در این باره گفت: «اولاً، از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران که به علت استقرار در مرزها نخستین آگاهی است که باید شاهد این حادثه باشد تا این ساعت، ۸:۳۰ بعد از ظهر، هنوز گزارشی نرسیده است و اخبار موجود در این زمینه تنها براساس گزارش شهربانی طایبات [تایباد] است. ثانیاً، باید یادآوری کرد که اصولاً این‌گونه تجاوزهای غیرعمدی در همه مرزهای بحرانی قابل‌پیش‌بینی است. ثالثاً، در متن گزارش موجود یادآوری شده است که هلیکوپترها در تعقیب رزمندگان افغانی بوده‌اند و تا حدودی به خاک ایران تجاوز کرده‌اند. بنا بر این گزارش، فردی که کشته شده است افغانی بوده است نه ایرانی.»^{۶۱}

یادآوری می‌شود تجاوز هلیکوپترهای روسی از مرز افغانستان به ایران هرچند به‌طور استثنایی و اندک، سابقه داشته است، ولی اقدام به تیراندازی مطرح نبوده است. به‌طور مثال در روز ۱۳۵۹/۲/۲۶، ابوشریف فرمانده عملیات سپاه در تلفن‌گرامی به ستاد مشترک ارتش اعلام کرده بود: «طبق گزارش رسیده از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهرستان زابل حاکی است که ساعت ۱۰:۱۵ روز جاری، ۲ فروند هلیکوپتر که آرم ستاره سرخ بر روی بدنه آنها بود تا نزدیکی‌های شهر زابل حدود ۵۰ کیلومتر به نوار مرزی ایران تجاوز نموده است و در حوالی ده دوست‌محمد با سقف پرواز ۲۰۰ متر گشت زده و مجدداً از مرز خارج گردیده است.»^{۶۲}

ضمیمه اول گزارش ۵۲۸: گزارشی درباره موقعیت میان‌دوآب و حساسیت آن

- امروز از دفتر نظارت و ارزشیابی سپاه گزارشی به فرماندهی تسلیم شد که ضمن آن درباره میان‌دوآب و بررسی اینکه چرا مرتباً این شهر مورد هجوم مسلحانه قرار می‌گیرد، توضیحاتی بدین شرح آمده است:
- «از لحاظ موقعیت استراتژیک این شهر از طرف جاده مهاباد حداکثر تا ۲ کیلومتری و از طرف جاده بوکان تا ۵ کیلومتری (تا سویگل تپه) و از طرف زرینه‌رود نیز تا ۲ کیلومتری با دمکرات‌ها فاصله دارد که ورودی جاده‌های مهاباد و بوکان توسط سپاه کنترل می‌شود.
 - گردان توپخانه از لشکر ۱۱ مراغه مجهز به موشک‌های کاتیوشا در ورودی شهر میان‌دوآب مستقر است که نقش پشتیبانی را ایفا می‌کند.
 - در پنج کیلومتری جاده میان‌دوآب - بوکان تپه‌ای به نام سویگل تپه واقع است که از نظر نظامی دارای اهمیت حیاتی است و جدیداً نیروهای سپاه در آنجا مستقر شده‌اند که در اطراف این تپه روستاهای کردنشین که در اختیار کامل دمکرات‌ها است قرار دارد.
 - ۵۰ نفر از افراد اعزامی از قزوین و زنجان به‌طور نوبتی از تپه حفاظت می‌کنند و جاده میان‌دوآب - بوکان را نیز کنترل می‌کنند.
 - باتوجه به حساسیت و موقعیت منطقه و احتمال حمله به سویگل تپه، نیاز به وجود سلاح‌هایی نظیر آر.پی.جی و خمپاره ۸۱ و کالیبر ۵۰ احساس می‌شود.
 - منطقه حالت جنگی کامل دارد و احتمال اینکه مورد هجوم واقع شود زیاد است.

موقعیت سپاه:

- سپاه در میان‌دوآب بیشتر نقش هماهنگ‌کننده نیروهای اعزامی به مناطق حساس نظیر شاهین‌دژ و سویگل تپه و بکتاش‌باروق را دارد که در این زمینه خوب کار کرده است.
- باتوجه به وضعیت ناهنجاری که دادگاه انقلاب و کمیته میان‌دوآب دارد موضع‌گیری‌های شدیدتری بین سپاه و این ارگان‌ها ایجاد شده ضمناً کمیته یک بار توسط آقای صادق خلخالی منحل اعلام شده، ولی هنوز فعالیت دارد و وجود عناصر فاسد در این کمیته موجب بروز مسائل حادی در منطقه گشته است. ...
- با اینکه تحقیقات و اطلاعات می‌توانند در کسب خبر از روستاهای مجاور که اغلب در اختیار دمکرات‌ها است نقش فعالی را ایفا کند به‌علت نبودن پرسنل تعلیم‌دیده و با دید کافی هیچ فعالیتی در این زمینه انجام نگرفته است.
- در زمینه تدارکات خود میان‌دوآب مشکل چندانی نیست، ولی این سپاه با تدارکات موجود قادر به تغذیه سپاه شاهین‌دژ که در موقعیت بسیار نامناسبی قرار دارد نیست.
- قدرت جذب پرسنل سپاه بسیار کم است به‌طوری‌که از ۱۷۰ نفر سپاهی موجود فقط ۱۰ نفر از خود میان‌دوآب می‌باشند و این اشکال به‌واسطه کار نکردن روابط عمومی و تبلیغات سپاه بوده است و بیشتر افراد از روستاها جذب شده‌اند که نتیجتاً اکثراً بی‌سواد هستند و تعدادی نیز دارای سن‌های بالایی می‌باشند.
- سیستم مخابرات میان‌دوآب دارای اشکالات فنی است به‌طوری‌که مکالمات آنها از طریق موج اف ام رادیو و تلویزیون پخش می‌شود. ...
- در ۳۵ کیلومتری میان‌دوآب (جاده مراغه - میان‌دوآب) بخش ملکان واقع است که سپاه میان‌دوآب انبار مهمات خود را در یک ساختمان متعلق به یک شرکت راه‌سازی دایر نموده است و به‌لحاظ نزدیکی محل فوق به دمکرات‌ها حفاظت و امنیت پاسگاه احتیاج به دقت و مراقبت بیشتری دارد.^{۶۴}

ضمیمه دوم گزارش ۵۲۸: گزارشی از وضعیت ماکو در زمینه تحركات سیاسی و جایگاه آن

- در گزارش امروز دفتر نظارت و ارزشیابی سپاه به فرماندهی، درباره ماکو آمده است:
- «اکثر گروه‌های سیاسی به‌ویژه گروه‌های چپ در منطقه فعالیت دارند و بیشتر هواداران مسن می‌باشند.
 - به‌سبب عدم کنترل نوار مرزی مواد غذایی و لوازم صنعتی توسط اکثر مردم شهر از ایران به ترکیه خارج می‌شود و در عوض اسلحه و مشروبات و مواد مخدر وارد می‌شود.
 - منطقه وسیعی در شمال شهرستان ماکو (پلدشت و تمامی روستاهای بخش اغگل قره‌تپه و قره‌قویون و

- شوط تا سد ارس) روستاهای کردنشین هستند که در کنترل گروه‌های سیاسی درگیر در کردستان هستند.
- اخیراً در بخش پلدشت پول و سلاح زیادی توسط هلیکوپتری که از مرز وارد شده بین سران عشایر کردنشین پخش شده که مدارک آن در سپاه با کد موجود است.
- جوانان حزب سلامت ترکیه از نواز مرزی این منطقه که کاملاً بدون کنترل است جهت آموزش وارد ایران می‌شوند و جذب سپاه مناطق می‌شوند.
- به‌علت ویژگی خاص کوه‌های اطراف، شهر و سپاه از نظر حفاظتی آسیب‌پذیر است. ...

تدارکات:

از لحاظ تدارکات در وضعیت خوبی قرار دارند، لکن فاقد سلاح‌هایی نظیر خمپاره‌انداز و کالیبر ۵۰ می‌باشند. ...

تحقیقات و اطلاعات:

به‌سبب نداشتن تخصص و آموزش لازم، افراد در رابطه با حساسیت منطقه از جهت اطلاعاتی فعالیت چندانی نداشته‌اند.

آموزش:

کیفیت آموزش افراد نیز ضعیف می‌باشد.^{۶۴}

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۵۹/۲/۳۰

۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۶۳، ۱۳۵۹/۲/۳۱، ص ۱۱، بخش فارسی رادیو کلن، ۱۳۵۹/۲/۳۰.
 ۲. همان، صص ۵ و ۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳۵۹/۲/۳۰.
 ۳. همان، ص ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳۵۹/۲/۳۰.
 ۴. همان، ص ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳۵۹/۲/۳۰.
 ۵. همان، ص ۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳۵۹/۲/۳۰.
 ۶. همان، ص ۱۱، بخش فارسی رادیو کلن، ۱۳۵۹/۲/۳۰.
 ۷. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۳۱، ص ۳.
 ۸. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۳۰، ص ۲.
 ۹. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۶۳، ۱۳۵۹/۲/۳۱، ص ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳۵۹/۲/۳۰.
 ۱۰. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۳۰، ص ۲.
 ۱۱. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۳۱، ص ۱.
 ۱۲. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۳/۱، ص ۱۳.
 ۱۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۳۱، ص ۲.
 ۱۴. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۶۳، ۱۳۵۹/۲/۳۱، ص ۲، ژنو - خبرگزاری فرانسه، ۲۰ مه ۱۹۸۰ (۱۳۵۹/۲/۳۰).
 ۱۵. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۳۰، ص ۲.
 ۱۶. سند شماره ۶۳۵۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن‌گرام از سماجا (مرکز فرماندهی) به نیروی زمینی (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۳۵۹/۳/۱.
 ۱۷. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۳/۱، ص ۱۲.
 ۱۸. سند شماره ۲۷۶۷۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قصر شیرین به ناحیه ۰۵، ۱۳۵۹/۲/۳۰.
۱۹. سند شماره ۲۷۷۱۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی ۰۵ به قصر شیرین، ۱۳۵۹/۲/۳۰.
 ۲۰. سند شماره ۲۷۶۷۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین.
 ۲۱. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۳۰، ص ۱۱.
 ۲۲. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۳۱، ص ۱۲.
 ۲۳. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۳۰، ص ۳.
 ۲۴. همان.
 ۲۵. سند شماره ۹۸۱۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا، شماره ۲۷، از ۱۳۵۹/۲/۲۹ تا ۱۳۵۹/۲/۳۰، صص ۱ و ۲.
 ۲۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۳۱، ص ۱.
 ۲۷. سند شماره ۰۴۱۹۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن‌گرام از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۳۵۹/۲/۳۰.
 ۲۸. سند شماره ۴۱۹۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات سندج به سپاه مرکز (عملیات)، ۱۳۵۹/۲/۳۰.
 ۲۹. سند شماره ۰۴۱۵۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفن‌گرام از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۳۵۹/۲/۳۰.
 ۳۰. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۳۱، ص ۱.
 ۳۱. همان.
 ۳۲. سند شماره ۱۱۲۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه‌ای اطلاعاتی معاونت عملیات و اطلاعات نزاجا، شماره ۳۷، از ۱۳۵۹/۲/۳۰ تا ۱۳۵۹/۲/۳۱، صص ۱ و ۲.
 ۳۳. سند شماره ۴۲۴۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نزاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۳۵۹/۲/۳۱.

۳۴. سند شماره ۴۱۵۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۳۵۹/۲/۳۰.
۳۵. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۳۰، ص ۴.
۳۶. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۳۱، ص ۱۲.
۳۷. سند شماره ۳۴۰۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۳۵۹/۲/۳۱.
۳۸. سند شماره ۰۴۲۴۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۳۵۹/۲/۳۱.
۳۹. سند شماره ۶۳۵۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - عملیات) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۳۵۹/۲/۳۱.
۴۰. سند شماره ۴۱۵۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی) به ژاجا، ۱۳۵۹/۲/۳۰.
۴۱. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۳۰، ص ۱.
۴۲. سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۷۰، ۱۳۵۹/۲/۳۱، صص ۱ و ۴.
۴۳. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۳۰، ص ۱۲.
۴۴. سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه مجاهد، شماره ۷۰، ۱۳۵۹/۲/۳۱، ص ۴.
۴۵. همان، صص ۱ و ۴.
۴۶. سند شماره ۰۴۲۱۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا (رکن ۳ - مرکز فرماندهی) به دفتر ریاست جمهوری، ۱۳۵۹/۲/۳۰.
۴۷. سند شماره ۰۴۱۵۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا به وزارت کشور، ۱۳۵۹/۲/۳۰.
۴۸. سازمان چریک‌های فدایی خلق ایران، هفته‌نامه کار، شماره ۶۱، ۱۳۵۹/۳/۱۴، ص ۱۰.
۴۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۳/۳، ص ۶.
۵۰. روزنامه نامه مردم، ۱۳۵۹/۲/۳۰، ص ۲.
۵۱. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی^(ره)، صحیفه امام (مجموعه آثار امام خمینی^(ره))، جلد ۱۲، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، چاپ پنجم ۱۳۸۹، صص ۳۱۸ و ۳۱۹.
۵۲. همان، صص ۳۲۱ و ۳۲۲.
۵۳. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۳۰، ص ۲.
۵۴. همان، ص ۱.
۵۵. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۲۹، ص ۹.
۵۶. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۳۰، ص ۱.
۵۷. روزنامه بامداد، ۱۳۵۹/۲/۲۹، ص ۱۲.
۵۸. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۲/۳۰، ص ۲.
۵۹. سند شماره ۳۰۷۶۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد مخابرات به فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خراسان، ۱۳۵۹/۳/۱۲.
۶۰. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۳/۱، ص ۳.
۶۱. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۲/۳۱، صص ۱ و ۲.
۶۲. سند شماره ۰۴۱۰۲۰، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (مرکز فرماندهی) به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱۳۵۹/۲/۶.
۶۳. سند شماره ۰۶۰۵۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نظارت و ارزشیابی به فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، صص ۴ و ۵، ۱۳۵۹/۲/۳۰.
۶۴. سند شماره ۰۶۰۵۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نظارت و ارزشیابی به فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، صص ۱ و ۲، ۱۳۵۹/۲/۳۰.